

מתנה על תנאי

בני זוג טריים נהנים לעתים מרוחב לבם של ההורים, שנותנים להם דירה, כסף, מכונית ועוד • מה קורה לכל המתנות האלה כשמתגרשים? האם יכולים ההורים לתבוע בחזרה את המתנה מאחד הצדדים? • מדריך

מאת ליטל דוברוביץקי

« בערב החתונה הפתיעו הוריה של נעה (שם בדוי) את הוגו הצעיר בהודעה משמחת: "קנינו לכם דירה חדשה, הגנה המפתחות, מזל טוב". אלא שהאיש לא האריך ימים, ושנה לאחר מכן כבר היו בני הוגו בעיצומו של סכסוך גירושין. בעלה של נעה דרש, במסגרת תביעתו לחלוקת הרכוש המשותף, לקבל מחצית מהדירה. הדרישה נראתה לנעה ולהוריה הצופה, מאחר שהנישואין כשלו זמן קצר מאוד אחרי שהחלו. מה הדין במקרה כזה? לדברי עו"ד מגי הלפרין, בעלת משרד המתמחה בדיני משפחה, התשובה תלויה במספר שאלות, בהן על שם מי נרשמה הדירה – על שמה של נעה, על שם שני בני הוגו, או אולי על שם הוריה; האם הליך רישום הדירה כבר הסתיים; והאם בני הוגו השלימו מכספם את התמורה.

עו"ד הלפרין מוסיפה כי כשמדובר במתנה כספית, המצב הרבה יותר מסובך. "לא אחת קורה שתוך כדי מאבק גירושין מתעוררים הוריו של אחד מבני הוגו ונוכחים

להגיש תביעה נגד בן הוגו האחר, או אפילו נגד שני בני הוגו, בדרישה להשיב כספים שנתנו להם במהלך הנישואים. ההורים טורענים כי ניתנו כהלוואה ולא כמתנה, וכעת הם דורשים פירעון מיידי", היא אומרת.

מתנה או הלוואה?

אך אפשר לדעת אם מדובר בהלוואה או במתנה? לדברי עו"ד הלפרין, חוק יחסי ממון קובע חד משמעות כי מתנות שקיבל אחד מבני הוגו במהלך חיי הנישואים לא ייחשבו רכוש משותף ולא יחולקו בין בני הוגו במקרה של גירושין. "אלא שבתי המשפט הוסיפו על לשון החוק פרשנויות", מסייגת הלפרין, "שהפכו את התוצאה להרבה פחות חד משמעית. תחושת הצדק במקרים מסוימים הובילה את בתי המשפט לרכך את הכלל. וכך לא אחת מקבלים בני זוג זכויות בנכסים שהוקנו במתנה לבני זוגם, למרות שעל פי החוק הנכס אמור היה להישאר בבעלות מקבל המתנה."

בכית המשפט לענייני משפחה נידון מקרה שבו הורי הבעל רכשו לו דירה טרם נישואיו, ואף דאגו לרשום את הדירה על

**עו"ד מגי הלפרין:
"גם אם אתם סומכים
זה על זה במאת
האחוזים, הכינו הסכם
קצר וברור. משפטים
כמו 'אני סומך עליך
בעיניים עצומות',
עלולים להתחלק
במפח נפש גדול"**

שמו בלבד. כל זאת לא הועיל כשבני הוגו הגיעו למדרגות הרבנות. בית המשפט פסק כי מימון הדירה על ידי הוריו של הבעל וקבלתה על ידיו כמתנה, אין בהם כדי למנוע מהאישה זכויות בה.

במקרה הזה חיו הצדדים במשך 17 שנה בדירה ולא נערך ביניהם הסכם ממון. לדבר עו"ד הלפרין, פסק הדין מלמד כי לא די בכך שהדירה הוקנתה במתנה, ושהרישום הוא על שם בן הוגו שקיבל את המתנה. בית המשפט קבע כי העובדה שהבעל לא ערך הסכם ממון מובילה למסקנה שהתכוון לשתף את האישה בזכויותיו בדירה.

עו"ד הלפרין: "יש להקפיד על הליכים פורמליים, גם אם הם נראים מיותרים, ביום הענקת המתנה: תמיד כדאי להקפיד להעלות סיכומים על הכתב, לחתום על חווים, לבקש קבלות, לשמור אסמכתאות ולא להשאיר מרחב של אי ודאות, שהופך – במסגרת סכסוך מאוחר יותר – לטענות סותרות והתדיינות משפטית ממושכת".

לכאורה, רישום הדירה שקניתם לביתכם, למשל, על שמה בלבד, כדי שלבעל לא תהיה טענה שהמתנה ניתנה לשניהם,

16.83x26.09	32	עמוד 10	ידיעות אחרונות - ממון	16.09.2009	19520695-7
עורך דין רועי טיד - 101050					

"אם מדובר בהתחייבות לתת מתנה, לפי חוק המתנה המתחייב יכול לחזור בו, אם למשל המקבל נהג כלפיו באופן מחפיר", מציינת עו"ד הלפרין ומוסיפה: "לאחרונה רחה בית המשפט תביעה כזאת, שבה ביקשו הוריה של אישה שהתגרשה, להכריז כי דירה שנתנו לבתם הוענקה במתנה, וכי הם רשאים לחזור בהם מהענקת המתנה. אני טענתי להגנת הבעל, כי הענקת המתנה הסתיימה עם החתימה על יפוי הכוח הבלתי חוזר שחתם אבי האישה. השופטת קבעה כי לבעל מגיעה מחצית מהזכויות בדירה, על אף שהרישום לא הסתיים ולמרות הטענות של הורי האישה כי הייתה רק התחייבות לתת מתנה".

עו"ד מתת פלסנר, בעלת משרד המי תמחה בדיני המשפחה ומגשרת, מספרת על מקרה בו חתמו הורי הבעל על הסכם הלוואה עם בנם ואשתו. מאוחר יותר הם הגישו תביעה נגדם בדרישה להחזיר כספי הלוואה. על אף טענות האישה שהייתה זו מתנה, בית המשפט קבע כי לא הוכחה כוונת אבי הבעל להקנות את הכספים במתנה, ולא היה כל ביטוי חיצוני לכך במהלך כל שנות הנישואים, גם לא במערכת היחסים בין הורי הבעל לאישה, שלא הייתה חמה. עם זאת, בית המשפט קבע כי בחינת הסכם הלוואה, האירועים שאירעו בין הצדדים ותכלית נתינת הכספים אינם מתיישבים עם עקרונות תום הלב, או עם פרק הזמן הסביר לדרישה להשבת הכספים. נקבע כי ניתן לראות בהתנהגות ההורים, במהלך השנים, כוונתם על החוב.

איך להימנע מתסבוכת

כשלא ברור אם מדובר במתנה או בהלוואה, כשהנותן והמקבל הם בני משפחה, נקודת המוצא תהיה שמדובר במתנה, ומי שטוען שלא, עליו נטל הראיה.

אם אתם רוצים שהמתנה תיחשב כהענקה מוגמרת שאין ממנה חזרה, תדאגו לראיות שיבססו זאת. אם רצונכם הפוך, עליכם להבהיר שההענקה טרם הושלמה, וכי קיים תנאי להשלמתה. עו"ד הלפרין: "גם אם אתם סומכים זה על זה במאות האחוזים היום, הכינו הסכם קצר וברור, בו תסבירו את מהות העסקה, ושימרו את הנייר הזה. משפטים כמו 'לא נעים לי' ו'אני סומך עליו בעיניים עצומות', עלולים להתחלף בעתיד במפה נפש גדול".

עו"ד פלסנר: "אם הורים נותנים כסף לרכישת דירה, מומלץ לרשום עצמם כבעלים נוספים, או לא לרשום את הדירה בחלקים שווים על שם בני הזוג. אם נרשמה הדירה בחלקים שווים, וללא ההורים, ניתן לראות בכך ויתור על הטענה שמדובר בהלוואה. אם לא נדרש פירעון הלוואה במשך זמן רב, תירחה תביעת ההורים, מטעמים של היעדר סבירות, שיהיו ניכר והתיישנות".

איור: שחר קובר

אמורה לסיים את הוויכוח, אבל המציאות מורכבת יותר, אומרת עו"ד הלפרין: אם בני הזוג מכרו את הדירה ורכשו אחרת, הדירה החדשה כבר איננה זו שניתנה במתנה, ותיחשב לרכוש משותף אם בני הזוג לא יפעלו באופן שיורא את זכויות הבעלים המקורי.

הלוואה או התחייבות?

גם כשאין מחלוקת על כך שמדובר במתנה ולא בהלוואה, עלולה להתעורר מחלוקת חדשה: האם מדובר במתנה שהושלמה, והיא בבחינת מעשה גמור שלא ניתן לחזור ממנו, או בהתחייבות לתת מתנה שטרם הושלמה, ואז יכול נותן המתנה להתחרט ולחזור בו בנסיבות מסוימות.

בעוד שסוגים מסוימים של מתנות מס' תימים מיד עם הענקתן (העברה כספית, מסירת תנור או מקרה טבעת), סוגים אחרים הם בבחינת הבטחה, והמתנות יהפכו לרכוש המקבל רק עם השלמת שלב נוסף. למשל: התחייבות לרכוש דירה לבני הזוג, שתהפוך לרכושם רק לאחר שיתמלאו תנאים מסוימים. ההבדל הוא מהותי.

**עו"ד מתת פלסנר:
"אם הורים נותנים
כסף לרכישת
הדירה, מומלץ
שירשמו את עצמם
כבעלים נוספים,
או שלא ירשמו את
הדירה בחלקים שווים
על שם שני בני הזוג"**

